

Box 3 – hoe nu verder? Rechtsherstel en toekomst

De ‘kerstarresten’ over Box 3 hebben de regering in een lastig parket gebracht. Dat is wel duidelijk. Onmiddellijk na het kerstarrest hebben wij bij Cervus veel vragen gekregen van onze klanten en relaties. Op 15 april 2022 heeft de Staatssecretaris van Financiën zijn voorstel voor rechtsherstel bekend gemaakt. Deze bijdrage is algemeen informierend van aard. Voor advies op maat kunt u contact opnemen met uw Cervus adviseur.

Het 24 december arrest van de Hoge Raad samengevat

De Hoge Raad oordeelde op 24 december 2021 dat de vermogensrendementsheffing van Box 3 sinds 1 januari 2017 in strijd is met het eigendomsrecht en het discriminatieverbod in het Europees Verdrag tot bescherming van Rechten van de Mens (EVRM). Oorzaak is dat sinds 2017 voor de belastingheffing in Box 3 wordt uitgegaan van een fictief rendement over een fictieve samenstelling van het vermogen (vermogensmix), waardoor de belastingheffing te ver af is komen te staan van een heffing over het werkelijke inkomen.

De afwikkeling van dit arrest gaat een zwaar beslag leggen op de uitvoeringspraktijk (niet alleen Belastingdienst, maar ook intermediairs). Zoveel was direct al wel duidelijk. Vervolgens heeft Staatssecretaris op 4 februari 2022 uitspraak gedaan in de massaal bezwaarprocedures over Box 3 voor de jaren 2017 t/m 2020. De bezwaren tegen de aanslagen inkomstenbelasting 2017 t/m 2020, die onder de massaal bezwaarprocedure vallen, zijn daarin gegrond verklaard. Over de precieze vormgeving van het rechtsherstel voor belastingplichtigen is toen nog geen besluit genomen.

Brief van 15 april 2022: richtingennotitie belastingheffing Box 3 over 2017 tot en met 2020

De Staatssecretaris beschrijft in genoemde brief (die je hier kunt vinden; hierna: de brief) opties voor het rechtsherstel. Het kabinet ziet slechts één acceptabele en uitvoerbare wijze van rechtsherstel: een nieuwe forfaitaire berekening van het Box 3 inkomen, maar nu gebaseerd op de werkelijke ‘vermogensmix’. Dit oogt naar de mening van Cervus een beetje als ‘doormodderen’, maar de bewindslieden hebben deze keuze gemaakt op basis van hun argumenten en overwegingen.

Welk rechtsherstel wordt voorgesteld?

De brief noemt twee varianten voor de opnieuw te bepalen Box 3-heffing over de jaren 2017 tot en met 2020:

1. De forfaitaire spaarvariant; en
2. De forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën.

Ad 1. Forfaitaire spaarvariant

Hier gelden drie separate forfaits voor a) spaargeld, b) schulden en c) overige bezittingen. Voor spaargeld wordt uitgegaan van de actuele spaarrente (voor cijfers, zie de brief), voor schulden wordt aangesloten bij hypotheekrente (voor cijfers, zie brief) en voor overige bezittingen wordt weer uitgegaan van het meerjarige gemiddelde rendement voor beleggingen.

A2. Forfaitaire variant voor alle vermogenscategorieën

Hier wordt aan ieder vermogensbestanddeel in Box 3 een forfait gekoppeld gebaseerd op het gemiddelde rendement voor de betreffende vermogenscategorie in het betreffende belastingjaar.

Prettig voor belastingplichtigen is dat er is vermeld dat belastingplichtigen in Box 3 die onder de nieuwe berekening van de Box 3-heffing meer belasting zouden moeten betalen dan zij volgens het bestaande systeem van Box 3 verschuldigd zijn, dat niet hoeven te betalen.

Open vraag: wat als iemand het alsnog oneens is met dit rechtsherstel?

Volgens de bewindslieden blijven er met deze voorstellen weinig mensen over die ernstig benadeeld zouden achterblijven. Zij hebben bij de huidige stand van wet- en regelgeving de mogelijkheid om een procedure te starten. Hier bestaan in principe twee mogelijkheden:

1. Procederen en direct tegenwijs in behandeling nemen; en
2. Procederen en eventueel tegenbewijs na meer juridische duidelijkheid.

Welk rechtsherstel gaat er komen?

De opties hebben voor- en nadelen. Hier zal een politieke keuze de doorslag gaan geven. Het kabinet bespreekt dit met de Tweede Kamer.

Spoedwetgeving voor 2023 en 2024

Natuurlijk moet er voor de komende jaren ook iets geregeld worden. En met spoed! Voor de jaren 2023 en 2024 stelt het kabinet wetgeving voor, waarbij het uiteindelijk te kiezen rechtsherstel voor de jaren 2017 tot en met 2020 wordt omgezet in wetgeving voor de komende twee jaar. Zie de paragrafen hiervoor. Een belangrijk verschil met het rechtsherstel voor het verleden is dat de belastingheffing vanaf 2023 wél hoger kan zijn dan in het huidige Box 3-stelsel het geval zou zijn geweest.

Box 3 – hoe nu verder? Rechtsherstel en toekomst

'Computer says no'.

Opmerkelijk, maar helaas niet verrassend, is daarnaast dat het kabinet aangeeft dat zij heeft onderzocht of per 2023 een vermogensbelasting kan worden ingevoerd (naast of in plaats van Box 3). Dit is volgens hen niet mogelijk vanwege de ICT-systemen van de Belastingdienst. Kennelijk hielden weinig mensen aan de top van de Belastingdienst rekening met het feit dat zij de rechtszaken over Box 3 zouden gaan verliezen. Althans niet op een wijze met gevolgen zoals nu gebeurd is.

Voor wie is er rechtsherstel?

Goed nieuws is er voor iedereen voor de jaren 2021 en 2022. Dit was in principe ook niet anders dan mogelijk. Immers, er zijn géén personele die voor de jaren 2021 en 2022 een definitieve aanslag binnen hadden op 24 december.

Belastingplichtigen die een voorlopige aanslag inkomstenbelasting 2022 met inkomen uit Box 3 hebben ontvangen, kunnen ervoor kiezen om deze voorlopige aanslag nog niet (geheel) te betalen. Ook betalingsherinneringen of aanmaningen zullen niet volgen. verder geldt coulance voor de belastingrente.

Ten aanzien van de jaren 2017 tot en met 2020 moet nog worden besloten of rechtsherstel wordt geboden aan alle belastingplichtigen in Box 3, of alleen aan belastingplichtigen die bezwaar hebben gemaakt tegen hun belastingaanslag. De Belastingdienst moet de belastingaanslagen van belastingplichtigen die meelopen in het massaal bezwaar uiterlijk op 4 augustus 2022 hebben beoordeeld en eventueel hebben verminderd.

Bezwaren van belastingplichtigen over de jaren tot en met 2020 die niet onder massaal bezwaarprocedure vallen, maar wel op tijd zijn ingediend, of verzoeken van belastingplichtigen om ambtshalve vermindering van hun belastingaanslag, worden aangehouden in afwachting van politieke besluitvorming.

De Staatssecretaris van Financiën geeft aan dat de Belastingdienst, bij tijdige politieke besluitvorming, rond 1 juli 2022 kan beginnen met het verlenen van rechtsherstel en in dat geval de uitspraak op de bezwaarschriften die vallen onder de massaal bezwaarprocedure 2017 tot en met 2020 vóór 4 augustus 2022 kan uitvoeren.

Al met al zal het voor de lezer duidelijk zijn dat de Belastingdienstmedewerkers en intermediair (zoals Cervus) zich de komende tijd niet hoeven te vervelen.

Begroting/budgetneutraal en aanverwante overwegingen

De hersteloperatie voor Box 3 is prijzig. Miljarden wordt er gemeld. In de brief wordt weinig gemeld over

hoe dit neutraal afgewikkeld zou moeten worden zoals eerder vermeld. Dit wordt doorgeschoven naar de zomer. Uit de media blijkt dat men nadrukkelijk 'Box 2' op de korrel heeft.

Wie moet nu nog actie ondernemen in Box 3?

Er moeten nog belangrijke politieke keuzes worden gemaakt over de belastingheffing in Box 3 over de jaren 2017 tot en met 2022. Deze keuzes zullen de komende maanden worden gemaakt. Afhankelijk daarvan kan het zijn dat u actie moet ondernemen. Tot dat moment raden wij aan om de politieke besluitvorming af te wachten.

Komt er eindelijk een systeem met belastingheffing over het werkelijk rendement?

Hiervoor moeten we terug naar het coalitieakkoord. Hierin kondigde het kabinet aan per 1 januari 2025 een belastingheffing in Box 3 op basis van werkelijke rendement in te willen voeren. In de brief wordt in dit kader gesproken over een *vermogensaanwasbelasting*. Dit betekent dat jaarlijks belasting wordt geheven over alle reguliere inkomsten (bijv. rente, huur en dividend) en gerealiseerde én ongerealiseerde waardeontwikkelingen van vermogensbestanddelen (bijv. koerswinsten of -verliezen op aandelen en waardeinstijgingen of -dalingen van vastgoed).

Bij Cervus zijn wij zéér benieuwd hoe het kabinet dit in de praktijk voor zich ziet. In beginsel oogt een dergelijk systeem een stuk 'eerlijker' dan het huidige. Anderzijds wekt het ook de indruk dat het kabinet een voorspelbare kasstroom aan (belasting)inkomsten belangrijker vindt dan een echt evenwichtig systeem waarbij alleen gerealiseerde winsten en verliezen van belang zijn. In een systeem met een *vermogensaanwasbelasting* zal van belang zijn, dat er een evenwichtige regeling van de verrekening van (ongerealiseerde) winsten en (ongerealiseerde) verliezen komt.

De brief bevat interessante doorkijkjes naar de toekomst.

Verwacht tijdspad vanaf hier

Voorlopig is het nog even wachten op werkelijke wetteksten. Uiteraard houdt Cervus u hiervan op de hoogte. Het kabinet geeft aan de komende maanden een conceptwetsvoorstel op te stellen. Dit conceptwetsvoorstel zal worden aangeboden voor internetconsultatie. Het kabinet beoogt om het definitieve wetsvoorstel vóór het zomerreces van 2023 in te dienen bij de Tweede Kamer. Indien de Tweede en Eerste Kamer het wetsvoorstel vóór eind 2023 behandelen en aannemen, kan het nieuwe Box 3-stelsel per 1 januari 2025 worden ingevoerd.

Cervus Tax Law

Jan Pieter van Eck & Jan Willem Reilink
Mei 2022